

Het Gouverneurshuis: beleidsplan 2020-2023

Versie 11 juli 2020

1. Algemeen

Het ontstaan van Stichting Het Gouverneurshuis gaat terug tot 1964, toen werd besloten tot de opening van een museum gericht op de geschiedenis van Heusden en omgeving. Sinds 1985 is dit museum gevestigd in het Gouverneurshuis, een fraai gebouw dat in de achttiende eeuw diende als woning van Johan Theodoor baron van Friesheim, gouverneur van Heusden. Het statige karakter van het pand en de prachtige tuin geven het Gouverneurshuis een uniek karakter. Naast de museale functie initieert het Gouverneurshuis ook een cultureel programma, beschikt het over een sfeervol café met fraai terras en is het een gewilde trouwlocatie. Jaarlijks ontvangt het Gouverneurshuis circa 5000 bezoekers.

Missie en visie

Het is de missie van het Gouverneurshuis om inwoners en bezoekers van Heusden met elkaar te verbinden en om kunst, cultuur en cultureel erfgoed op een laagdrempelige en eigentijdse manier te ontsluiten en presenteren. Het laatste gebeurt door het beheren van de vaste collectie en door het organiseren van wisselexposities en culturele activiteiten.

Het bestuur van het Gouverneurshuis draagt als visie uit dat het zonder winstoogmerk een museum wil exploiteren, de monumentale huisvesting in stand wil houden en een culturele programmering mogelijk wil maken en het Gouverneurshuis beschikbaar wil stellen voor bijeenkomsten. Het is zaak dat al deze aspecten elkaar in een goede balans houden.

In dit beleidsplan wordt beknopt uiteengezet wat het bestuur in de jaren 2020-2022 wil realiseren. Omkaderd staat aangegeven wat de speerpunten voor de komende periode zijn. Deze ambities en doelen worden beschreven in vier afzonderlijke paragrafen: Museum, Cultuur, Horeca, en Overige zaken. Een onzekere factor bij de realisering van de hieronder beschreven ambities zijn de gevolgen van de uitbraak van het Coronavirus. Op het moment van schrijven is het lastig in te schatten hoe ingrijpend de consequenties van de 'anderhalvemetersamenleving' zijn voor onze activiteiten.

2. Museum

De museale functie is voor het Gouverneurshuis van essentieel belang. De vaste museumopstelling en de wisselexposities belichten de geschiedenis van Heusden en omgeving. Sinds enkele jaren is het Gouverneurshuis een geregistreerd museum, wat betekent dat het voldoet aan criteria voor een kwalitatief hoogwaardige invulling van de functies van een museum. In deze paragraaf wordt ingegaan op de vaste museumopstelling; de wisselexposities; het collectiebeheer; en de educatieve activiteiten.

Vaste museumopstelling

De huidige opstelling van de vaste collectie dateert alweer van een aantal jaren geleden. Door latere aanpassingen en wijzigingen is de toen doorgevoerde opzet intussen enigszins verwaterd. In de komende jaren willen we de vaste museumopstelling een nieuwe impuls geven en verder versterken. Daarbij is het niet de ambitie om het complete verhaal van het verleden van Heusden en omgeving te vertellen, maar om de nu al aanwezige 'topstukken' uit de collectie in een verbeterde presentatie meer tot hun recht te laten komen, qua fysieke presentatie en wat betreft de inhoudelijke toelichting.

De vaste opstelling kan worden versterkt door stapsgewijs de verschillende gedeelten te vernieuwen. Na gedegen onderzoek kan telkens een deel van de collectie van een betere verhaallijn worden voorzien, op grond waarvan de opstelling kan worden aangepast. Het jaar 2021, wanneer herdacht wordt dat zeshonderd jaar eerder de Sint-Elizabethsvloed plaatsvond, is bijvoorbeeld een voor de hand liggende gelegenheid om de waterschapskamer met de waterschapsglazen opnieuw in te richten.

Wisselexposities

Jaarlijks wordt één grote wisselexpositie aangeboden. Hierbij wordt de samenwerking gezocht met andere organisaties, zoals Streekarchief Langstraat Heusden Altena, Heemkundekring Onsenoort en de Stichting Vrienden van het Gouverneurshuis. Veelal zal voor de vormgeving en/of de inhoudelijke begeleiding ook de hulp van een externe, professionele expositiemaker worden ingeroepen. De huidige wisselexpositie over 75 jaar bevrijding van Heusden duurt tot en met september 2020.

Voor daarna staan de volgende wisselexposities op het programma:

- Gevelwandtekeningen van Heusden (vanaf oktober 2020)
- Henri Bol, realistisch schilder uit Heusden (2021)
- Bodenvondsten uit de gemeente Heusden (2022)
- Baron van Friesheim en het Gouverneurshuis (2023)

Collectiebeheer

Op het gebied van het beheer en behoud van de eigen collectie vragen verschillende zaken om aandacht:

*Collectieregistratie: de collectie van het Gouverneurshuis is vrijwel geheel beschreven in het collectiebeheersysteem Adlib, maar de ingevoerde gegevens zijn nog niet volledig. Er wordt daarom ingezet op de volledige registratie van de eigen collectie. Daarbij moet ook de eigendomssituatie (eigendom, bruikleen) in ogenschouw worden genomen.

*Acquisitie: de eigen collectie moet waar mogelijk verder worden versterkt door aankopen of bruiklenen. Concrete mogelijkheden zijn er rond de belangrijke archeologische collectie van het echtpaar De Graaff (aankoop) en een portret van de jonge baron Van Friesheim in Schots bezit (bruikleen).

*Opslag: het museumdepot is te vol, en daardoor onoverzichtelijk. Hier zal een grote schoonmaak plaatsvinden, waarbij ook in figuurlijke zin de bezem door de collectie gehaald moet worden.

*Behoud: er worden maatregelen getroffen op het gebied van klimaat- en lichtbeheersing. Voor het gildezilver is onderhoud noodzakelijk. Sommige objecten, vooral schilderijen, zijn toe aan restauratie.

*Presentatie: er is behoefte aan nieuwe vitrines.

*Algemeen: een blijvende inzet is vereist om ook in de toekomst te voldoen aan de normen van de museumregistratie. Overigens zijn deze normen breder dan louter museale aspecten; ze hebben ook betrekking op zaken zoals goed bestuur, de financiële situatie, personeels- en vrijwilligersbeleid, etcetera.

Speerpunten museum komende jaar:

*Aanvang wisselexpositie Henri Bol Expositie

*Verbetering klimaat - en lichtbeheersing

Educatie

De educatiecommissie van het Gouverneurshuis bestaat uit een kern van enthousiaste vrijwilligers, die zich richten op de informatievoorziening aan de bezoekers – jong en oud – van ons museum. Daarbij kan worden gedacht aan verdiepende informatie voor individuele bezoekers, rondleidingen voor groepen, de ontvangst van schoolklassen uit het basisonderwijs en de ontwikkeling van de *augmented reality*-toepassing Go Heusden!

Doel van de educatiecommissie is om de doelgroepen kennis te laten maken met de lokale en regionale geschiedenis, en de verbeelding, ontdekking, ervaring en bewustwording ervan te stimuleren. Dat gebeurt uiteraard in en om het Gouverneurshuis bij alle wisselexposities, al dan niet in samenwerking met andere partijen. De wijnschuur in de tuin van het museum is in gebruik als educatieruimte. Ook worden er thematische workshops aangeboden, zowel aan volwassenen als aan leerlingen uit het basisonderwijs.

Sinds 2017 is er sprake van een duidelijke groei van het aantal bezoekende scholen en leerlingen. De bezoekende scholen komen uit een steeds groter gebied, en naast basisscholen komen ook steeds vaker brugklassen en zelfs kleuters van een BSO-instelling naar het Gouverneurshuis. Dit is vooral te danken aan een actieve benadering van de scholen in de omgeving en aan de samenwerking met Trefpunt Heusden en andere cultuurhistorische aanbieders in de gemeente, zoals het Streekarchief, de Heemkundevereniging en de Heemtuin Heusden.

Bij de realisering van haar ambities heeft de educatiecommissie te maken met enkele belemmerende factoren: Weinig invloed hebben we op de beperkte budgetten bij scholen, gemeente en provincie. Een interne factor waarmee rekening moet worden gehouden is de omstandigheid dat de wijnschuur behalve voor educatie ook wordt gebruikt als opslag en in voorkomende gevallen voor de horeca-activiteiten.

De activiteiten van de Educatiecommissie zijn nader omschreven in een afzonderlijk Educatieplan.

De speerpunten van de Educatiecommissie voor het komende jaar:

- *Het actualiseren van de informatiebladen waarna deze worden vertaald in het Engels, Duits en Frans.
- *Ontwikkelen van nieuwe lesbrieven en een nieuwe speurtocht voor het basisonderwijs.
- *Pilot geïntegreerde leerlijn groep 7 met basisschool Het Palet in Vlijmen.
- *Verbeteren en updaten van de App Go Heusden! (inclusief aansluiting Bibliotheek).

2. Cultuur

Sinds 2019 kent het Gouverneurshuis een cultuurcommissie, die zorg draagt voor het organiseren van lezingen, concerten en theatervoorstellingen. De lezingen gaan over onderwerpen op het gebied van wetenschap, kunst en historie. De theateractiviteiten spitsen zich daarentegen toe op cabaret en kleinkunst. Daarnaast worden in samenwerking met Stichting het Ravelijn films vertoond. Dit alles gebeurt in de Gildezaal van het Gouverneurshuis, die plaats biedt aan ongeveer vijftig personen. Wanneer de huidige 'anderhalvemetermaatregelen' van toepassing zijn, kunnen maximaal elf personen worden toegelaten in de zaal. Bij evenementen voor een groot publiek kan dan worden uitgeweken naar de tuin.

Bij de culturele activiteiten van het Gouverneurshuis is 'verrassing' steeds het uitgangspunt. De aangeboden voorstellingen zijn origineel, verfijnd en van goede kwaliteit. Veelal gaat het om artiesten die nu nog niet, maar op den duur zeker wel klaar is om ook in grotere theaters te spelen. Het culturele programma is even uniek en karaktervol als het Gouverneurshuis zelf. Waar nodig wordt het culturele programma van het Gouverneurshuis afgestemd met dat van andere partijen, zoals Stichting Honsorde en de binnenkort te openen Culturele Werkplaats in Herpt.

Doelgroep

De cultuurcommissie richt zich primair op liefhebbers van cultuur die op betrekkelijk korte afstand van Heusden wonen. De culturele activiteiten zijn voor bezoekers ook een goede

mogelijkheid tot sociale ontmoeting. Het museumcafé heeft een gezellige en uitnodigende sfeer, waar de kleinschaligheid ervoor zorgt dat een praatje met bekenden of vreemden snel is gemaakt.

Doelen

De cultuurcommissie stelt zich in de komende jaren opnieuw ten doel een cultureel programma te bieden met inhoudelijk uitdagende en aantrekkelijke voorstellingen. Per seizoen, dat loopt van september tot juni, wordt op acht (donderdag)avonden een lezing gehouden, op vijf (zaterdag)avonden een theatervoorstelling, op vier (zondag)middagen een concert of muzikaal optreden, en op tien (vrijdag)avonden een filmvoorstelling.

Uitgangspunt is dat de culturele activiteiten kostendekkend zijn. Wanneer rekening moet worden gehouden met anderhalve meter afstand tussen bezoekers onderling, dan is de capaciteit van deze zaal zodanig veel kleiner dat het lastig wordt om rendabele activiteiten te organiseren. In de zomermaanden kunnen om die reden ook in de grote tuin van het Gouverneurshuis concerten, theatervoorstellingen en mogelijk ook filmvoorstellingen worden georganiseerd.

Speerpunten Cultuur voor het komende jaar:

- *Uitbreiden repertoire met kindervoorstellingen in samenwerking met de Educatiecommissie en de gemeente.
- *Opzetten van een Try-Out podium voor startende artiesten.

3. Horeca en evenementen

De derde kerntaak van het Gouverneurshuis zijn de horeca-activiteiten. Het museumcafé beschikt over een sfeervol terras met zicht op de fraaie tuin. Hier ervaren bezoekers de gastvrijheid die kenmerkend is voor de kleinschalige omgeving. De horecavoorzieningen kunnen ook worden ingezet voor besloten feesten, waaronder bruiloften. In het Gouverneurshuis, een door de gemeente aangewezen trouwlocatie, worden regelmatig huwelijken voltrokken. Horeca en huwelijken vormen de belangrijkste bron van inkomsten, en zijn daarmee onmisbaar om de andere doelen van de stichting te verwezenlijken.

Speerpunten komende jaar:

- *Evenementen en verhuur uitbreiden naar een stabiele bron van inkomsten.
- *Onderzoeken nieuwe mogelijkheden van het gebruik van de beschikbare ruimtes.

4. Overige

Personeel en vrijwilligers

De hierboven genoemde activiteiten zouden niet mogelijk zijn zonder de inzet en betrokkenheid van een grote groep vrijwilligers. Zij zetten zich in om bezoekers aan het museum te ontvangen of rond te leiden, een cultureel programma samen te stellen, gasten in het café van een hapje en drankje te voorzien, of de tuin te onderhouden. De groep vrijwilligers is voor het Gouverneurshuis letterlijk onmisbaar. Zij ontvangen voor hun inspanningen een bescheiden vergoeding. Een van de vrijwilligers is als vrijwilligerscoördinator de verbindings-schakel tussen het bestuur en de vrijwilligers.

Medewerker

Om de horeca en evenementen in goed banen te leiden is er een ZZP'er die de horecazaken aanstuurt. Het gaat daarbij om de afstemming en het maken van afspraken over evenementen; om de in- en verkoop ten behoeve van de horeca-activiteiten; en om het aansturen van de horecavrijwilligers en het 'regelen' van hun rooster.

Speerpunten komende jaar:

*Uitbreiden van de basis van vrijwilligers

*Opzoeken van samenwerkingsverbanden met andere vrijwilligersorganisaties zoals de Heemtuin.

Vrienden van het Gouverneurshuis

Het Gouverneurshuis prijst zich gelukkig met een actieve Stichting Vrienden van het Gouverneurshuis. Deze vriendenstichting heeft een eigen bestuur, en ondersteunt de doelstellingen van het Gouverneurshuis door middel van fondsenwerving. Voor haar achterban, de vrienden van het Gouverneurshuis, organiseert de vriendenstichting lezingen en andere activiteiten die aan het Gouverneurshuis gerelateerd zijn.

Speerpunt komende jaar:

Het bestuur van het Gouverneurshuis stelt zich in de komende jaren ten doel het eigen beleid en dat van de vriendenstichting beter op elkaar te laten aansluiten.

Andere partners

Het Gouverneurshuis stelt zich ook in de komende jaren open voor samenwerking met andere instellingen en organisaties. Voor de realisering van exposities kan daarbij worden gedacht aan het Streekarchief Langstraat Heusden Altena en de Heemkundekring Onsenoort. De culturele activiteiten van het Gouverneurshuis worden ondersteund door Stichting Muze van de Gouverneur en Stichting Het Ravelijn.

Gebouwen en tuin

Het Gouverneurshuis is een van de beeldbepalende Rijksmonumenten in de vesting Heusden. Het Gouverneurshuis zelf is eigendom van de gemeente Heusden. In 2012 is het gebouw door de gemeente door middel van een erfpachtconstructie aan onze stichting overgedragen. De looptijd van deze erfpachtovereenkomst is 99 jaar, en jaarlijks betaalt Het Gouverneurshuis aan de eigenaar een symbolische vergoeding.

Het onderhoud en de verbetering van het Gouverneurshuis is een punt van grote zorg. Dit verdient directe aandacht. De kosten hiervan gaan de mogelijkheden van onze stichting ruim te boven. De stichting beschikt over een beperkt kapitaal maar is momenteel onvoldoende in staat om voor onderhoud reserveringen te maken. Hierover moeten we in gesprek gaan met de gemeente Heusden, die als eigenaar tenslotte de medeverantwoordelijkheid heeft voor de instandhouding van gebouw en tuin. We streven hierbij naar een relatie met een plezierige onderlinge afhankelijkheid. Ook een aantal andere sponsors zullen hiertoe worden aangezocht.

Bijzondere aandacht verdient het bedeelhuisje, dat in een slechte bouwkundige staat verkeert. Het is de moeite waard om dit onderdeel van het gebouw een aantrekkelijker bestemming te geven. In de behoefte aan ruimte die het Gouverneurshuis onmiskenbaar heeft kan mogelijk ook worden voorzien door het elektriciteitshuisje achter het Gouverneurshuis, dat eigendom is van de gemeente Heusden.

Speerpunten Gebouw en tuin voor het komende jaar:

*Onderzoeken en financieren kosten groot onderhoud in afstemming met Gemeente.

*Onderzoeken nieuwe bestemming bedeelhuisje.

*Onderzoeken mogelijkheid om het elektriciteitshuisje te gebruiken.

Marketing en communicatie

Het Gouverneurshuis zet zich komende jaren onverminderd in om een breed publiek aan te spreken. Een punt van aandacht is de fysieke zichtbaarheid en toegankelijkheid van de locatie:

het Gouverneurshuis bevindt zich in een rustige hoek van de vesting, ligt enigszins verscholen en is bereikbaar via een kleine poort.

Bestuurssamenstelling

Op dit moment (mei 2020) telt het bestuur vijf leden. Streven is dit aantal uit te breiden met twee extra bestuursleden, ook met het oog op het aflopen van termijnen. Zo loopt in 2021 de bestuurstermijn van de huidige penningmeester af.

Financiën

Stichting Het Gouverneurshuis werkt noodgedwongen met een bescheiden begroting, waarin inkomsten en uitgaven elkaar in evenwicht houden. In grote lijnen financiert de stichting de educatieve en museum activiteiten uit de inkomsten van de evenementen en de horeca. De culturele activiteiten en de wisselexposities bedruipen zichzelf. Vanwege de kosten die verband houden met de instandhouding van het gebouw is het lastig om de jaarlijkse begroting sluitend te maken. Uitdaging is dan ook de inkomsten en de uitgaven meer met elkaar in balans te krijgen.

In grote lijnen ziet de jaarlijkse begroting van Het Gouverneurshuis er als volgt uit:

St Het Gouverneurshuis				Budget
	2018	2019	2020	2021
	€	€	€	€
BATEN				
Subsidie gemeente	1.672	1.712	1.736	30.000
Rijk's subsidie groot onderhoud		0	0	3.000
Donaties	20.682	30.800	6.000	19.000
Reguliere entree	0	0	0	0
Ontvangsten en verhuur	53.412	56.646	30.000	50.000
TOTAAL BATEN	75.766	89.158	37.736	102.000
Kosten cultuur -trouwen-horeca-evenementen	40.212	43.825	23.000	38.000
BRUTOMARGE	35.554	45.333	14.736	64.000
LASTEN MUSEUM				
Exploitatiekosten / expositie kosten	14.864	10.779	2.000	10.000
Aanschaffingen Museum		6.465	0	2.500
Representatiekosten/ vrijwilligers Museum	3.625	3.347	3.000	3.500
Opleiding Vrijwilligers			500	1.000
Huisvestingskosten	9.303	9.865	9.500	11.000
erfpacht	0,01	0,01	0,01	0,01
Algemene kosten	15.321	12.890	14.000	15.000
Bankkosten	373	314	350	400
Ontwikkeling lesmateriaal		5.500	0	2.000
	43.486	49.160	29.350	45.400
TOTAAL LASTEN	83.698	92.985	52.350	83.400
RESULTAAT UIT GEWONE EXPLOITATIE	-7.932	-3.827	-14.614	18.600
Periodiek onderhoud (10 jaren plan)	665	1.917	2.000	2.000
Groot Onderhoud (10 jaren plan)		2.090	15.000	20.000
ONDERHOUD OBV 10 JAREN PLAN	665	4.007	17.000	22.000
FINANCIELE BATEN EN LASTEN				
	1	0	0	0
NETTO RESULTAAT	-8.596	-7.834	-31.614	-3.400

Het bestuur wil er in de komende beleidsperiode naar streven de inkomsten te vergroten, om zo een gezonde financiële basis leggen waarmee het onderhoud van het gebouwencomplex en de museale taken van het Gouverneurshuis zijn gewaarborgd. Hiervoor willen we ons richten op partners zoals de gemeente Heusden, de Stichting Vrienden van het Gouverneurshuis, projectsubsidies, en andere sponsors. Ook kan crowdfunding als instrument worden ingezet.

Het Gouverneurshuis is aangemerkt als ANBI, oftewel algemeen nut beogende instelling. Dat betekent dat schenkingen volledig ten goede komen aan de doelstellingen van de stichting, en hier dus geen schenk- of erfbelasting over betaald hoeft te worden.

Bijlage: Bestuurssamenstelling

Dhr. A.C. (Ad) Vaarties, voorzitter (algemene zaken, portefeuille cultuur)
Dhr. R.A.G.H. (Rob) van der Aa, penningmeester (portefeuille gebouw en tuin)
Dhr. W. (Wibout) de Klijne, secretaris (portefeuille vrijwilligers)
Mw. M.C.A. (Mariëlle) van Egmond, lid (portefeuille educatie)
Dhr. H. (Hildo) van Engen, lid (portefeuille museum)
Dhr. J.G. (Jos) Rooijmans, lid (portefeuille horeca)